

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

KRZYSZTOF PIETRASZKIEWICZ

PREZES

Warszawa, dnia 8 stycznia 2021 roku

**Pani
Maria Koc
Przewodnicząca
Komisji Gospodarki Narodowej
i Innowacyjności - Senat RP**

Senatowa Pani Przewodnicząca,

w związku z rozpatrywaniem przez Senat *ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw* (druk senacki nr 303, dalej: Ustawa), w której przewidziano przedłużenie obowiązywania przepisów art. 8d-8f ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, poniżej uprzejmie przekazuję stanowisko Związku Banków Polskich w przedmiotowej sprawie wraz z propozycjami poprawek do Ustawy.

Zgodnie z art. 1 pkt 32 lit. b Ustawy, w art. 36 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych dodaje się ustęp 3a w brzmieniu: „*Przepisy art. 8d–8f tracą moc z dniem 31 grudnia 2021 r.*”. Powyższe oznacza przedłużenie obowiązywania ograniczenia wysokości maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego w sposób ustalony w zacytowanych przepisach do dnia 31 grudnia 2021 r.

Podobnie jak na etapie wprowadzania ustawowego obniżenia maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, Związek Banków Polskich wyraża daleko idący sceptycyzm w zakresie przedłożonej regulacji, która została wniesiona do Sejmu bez wcześniejszych konsultacji z przedstawicielami środowiska bankowego i pożyczkowego. Warto wskazać, że uchwalając ustawę z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw Ustawodawca zdecydował, że obniżony limit pozaodsetkowych kosztów kredytu będzie obowiązywać do dnia 8 marca 2021 r (art. 36 ust. 3 stanowi, że „*przepisy art. 7, art. 8d-8f, art.*

9 oraz art. 31 tracą moc po upływie 365 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy”). Niespodziewane wydłużenie terminu jego obowiązywania należy uznać za rozwiązanie niezasadne, niezajdującą podstaw ani w uzasadnieniu do projektu Ustawy, ani w faktycznej sytuacji na polskim rynku *consumer finance*. W rzeczywistości przedłużenie obowiązywania restrykcyjnego limitu stanowi istotne zaburzenie systemowe dla funkcjonowania kredytodawców, jak również jest niekorzystne dla konsumentów, gdyż w praktyce zmusi do korzystania z szarej strefy osoby, które mają trudności z wykazaniem zdolności kredytowej.

Zdaniem Związku Banków Polskich argumentacja, którą posłużono się w uzasadnieniu do projektu Ustawy, nie potwierdza, aby omawiane rozwiązanie miało rzeczywisty związek ze skutkami pandemii koronawirusa. Ponadto, jak wskazano w uzasadnieniu „*Tempo zadłużania jest dwukrotnie wyższe niż przed rokiem, jednakże pandemia nie przyspieszyła póki co tempa zadłużania się biorąc pod uwagę dane z końca I kwartału i końca II kwartału 2020 - z danych Rejestru Dłużników BIG InfoMonitor oraz Biura Informacji Kredytowej*” (str. 35. uzasadnienia, podkreślenie oryginalne). Mając na uwadze wskazaną w uzasadnieniu dobrą kondycję finansową Polaków, trudno jest wyjaśnić, dlaczego niezbędne okazało się przedłużenie o prawie rok obowiązywania restrykcyjnie obniżonego limitu kosztów.

Jednocześnie ponowić należy uwagi zgłaszane przez Związek Banków Polskich w ramach procesu legislacyjnego, w wyniku którego wprowadzono obniżenie maksymalnych kosztów kredytu konsumenckiego. Choć wprowadzone rozwiązanie jest najbardziej odczuwalne przez niebankowych kredytodawców, sektor bankowy pragnie zwrócić uwagę na **szereg negatywnych konsekwencji dla całego rynku kredytów konsumenckich oraz dla samych konsumentów**, gdyż wprowadziło istotne ograniczenie dostępności kredytów, a w konsekwencji może zmuszać do korzystania z finansowania z tzw. „szarej strefy”.

Wbrew stanowisku Rządu przedstawionym w uzasadnieniu do projektu Ustawy, powyższe zagrożenia dla rynku kredytowania konsumenckiego w efekcie oznaczają ryzyko odcięcia klientów od legalnego źródła finansowania. Zawarte w uzasadnieniu stwierdzenie, że spadek liczby udzielanych kredytów ma nie wynikać jedynie z ograniczenia udzielania kredytów, ale też w znaczącym stopniu ze spadku skłonności do ich brania, trudno uznać za pogłębioną analizę faktycznej skłonności do korzystania z szarej strefy. Z oczywistych względów oszacowanie skali udzielania nielegalnych pożyczek i lichwy w precyzyjnie określonym przedziale czasowym jest trudne, jeśli nie niemożliwe. Co jednak najistotniejsze, ograniczenia kosztów kredytu może mieć negatywne skutki o charakterze długofalowym – prowadzi bowiem do zwiększenia liczby negatywnie rozpatrywanych wniosków o udzielenie kredytu i wzrostu kosztów kredytu dla pozostałych klientów. Negatywne rozpatrzenie wniosku o udzielenie kredytu będzie wpływać niekorzystnie na sytuację konsumenta nie tylko w trakcie ubiegania się o ten kredyt, ale również w przyszłości – jak wskazują analizy BIK, historia kredytowa jest istotnym elementem oceny ryzyka pożyczkobiorcy. Innymi słowy, konsumenci nie będą w stanie tworzyć pozytywnej historii kredytowej.

Ponownie wymaga podkreślenia, że ograniczenie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego wpłynie wyłącznie na działalność podmiotów działających na rynku usług pożyczkowych legalnie, udzielających pożyczek na podstawie przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. **Powyższe w żaden sposób nie ograniczy działalności podmiotów działających w szarej strefie** (tzw. mafie mieszkaniowe, działalność lichwiarska), wykorzystujących przymusowe położenie konsumentów, które z pewnością będą upatrywać szansy na zwiększenie swoich zysków również w czasach epidemii.

Należy mieć na względzie również realne koszty operacyjne związane z udzielaniem oraz obsługą pożyczek, koszty zabezpieczenia ryzyka oraz koszty finansowania. Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim ustanawia restrykcyjny limit kosztów

pozaodsetkowych, zaś dalsze przedłużenie zaostrzenia tego limitu w proponowanej formie nie pozwala na utrzymanie rentowności szeregu produktów.

Niezależnie od obniżenia kosztów pozaodsetkowych, mamy do czynienia także z obniżeniem maksymalnych odsetek kredytowych, które mogą być pobierane przez kredytodawcę na skutek decyzji banku centralnego. Użycie jednocześnie dwóch instrumentów ograniczania kosztów kredytu, czyli w gruncie rzeczy rekompensowania ryzyka i kosztów kredytodawcy, powoduje zakwestionowanie ekonomiczne podstawy wielu legalnie działających podmiotów, które znikną z polskiego rynku. W dłuższym okresie takie podejście doprowadzi do tego, że **polskie gospodarstwa domowe stracą jedno ze źródeł finansowania w perspektywie kilku miesięcy, gdy istotne będzie stymulowanie popytu wewnętrznego.**

Mając na uwadze powyższą opinię i spodziewane negatywne skutki, które spowoduje wejście w życie przepisów Ustawy w brzmieniu uchwalonym przez Sejm, poniżej uprzejmie przedstawiam propozycję poprawek legislacyjnych zmierzających do skorygowania niektórych rozwiązań przyjętych przez Sejm .

1. W pierwszej kolejności zwracam się o wyłączenie **umów o kredyt konsumenckich których okres kredytowania jest równy lub dłuższy niż 12 miesięcy z zakresu obowiązywania przedłużonego obniżonego limitu maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego.** Wprowadzenie tego rozwiązania pomoże osiągnąć zakładane cele, gdyż ograniczone zostanie zaciąganie tzw. pożyczek – chwilówek. Zawieranie wysokokosztowych, krótkoterminowych umów najbardziej naraża konsumentów na wpadnięcie w tzw. spiralę zadłużenia. Natomiast do kredytów długoterminowych, tj. dla kredytów, których okres kredytowania jest równy lub dłuższy niż 12 miesięcy, powinien mieć zastosowanie limit przewidziany w ustawie o kredycie konsumenckim, który określa w sposób również restrykcyjny, jakie maksymalne koszty mogą zostać nałożone na kredytobiorcę.
2. Kolejna propozycja polega na skróceniu przewidzianego w art. 1 pkt 32 lit. b okresu obowiązywania przepisów art. 8d-8f. Przedłużenie obowiązywania obniżonego limitu maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego do końca 2021 r., czyli prawie o rok, jest zbyt daleko idące. Z tego względu zwracam się o rozważenie przyjęcia **poprawki legislacyjnej polegającej na skróceniu ww. okresu do dnia 30 czerwca 2021 r.,** co pozwoli na realną, bieżącą ocenę zasadności ewentualnego przedłużenia obniżonego limitu kosztów.
3. Ponadto, niezależnie od wprowadzania przepisów nakierowanych wprost na ochronę konsumentów, podaję pod rozważenie wprowadzenie regulacji, które ułatwią utrzymanie rentowności działalności kredytowej. Takim rozwiązaniem może być dodanie przepisów epizodycznych zmieniających **wysokość odsetek maksymalnych – nie niższych niż 12%.**

Mając na względzie wyżej wskazane propozycje, poniżej przedstawiam projekt poprawek legislacyjnych do Ustawy:

W ustawie z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw

w art. 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) w art. 8d:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„8d. 1. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego w rozumieniu ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z2019r. poz.1083) dla kredytów, których okres spłaty jest nie krótszy niż 30 dni i nie dłuższy niż 12 miesięcy oblicza się według wzoru:

$$MPKK \leq (K \times 15\%) + (K \times n/R \times 6\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK –maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K –całkowiłą kwotę kredytu,

n –okres spłaty wyrażony w dniach,

R –liczbę dni w roku.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„8d. 3. Pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego dla kredytów, których okres spłaty jest nie dłuższy niż 12 miesięcy, nie mogą być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu.”;

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„8d. 4. Pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej:

1) maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub 2, lub

2) 45% całkowitej kwoty kredytu, dla kredytów, których okres kredytowania jest nie dłuższy niż 12 miesięcy;

3) poziom, o którym mowa w art. 36a ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim – dla kredytów, których okres kredytowania jest równy lub dłuższy niż 12 miesięcy”;

d) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

“5. W przypadku gdy wysokość odsetek maksymalnych, obliczona zgodnie z art. 359 § 2¹ ustawy - Kodeks cywilny jest niższa niż 12 %, odsetki maksymalne wynoszą 12 %.”.

art. 1 pkt 32 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Przepisy art. 8d–8f tracą moc z dniem 30 czerwca 2021 r.”;

Wyrażam nadzieję, że powyższe propozycje zostaną wzięte pod uwagę i pozwolą na wypracowanie rozwiązań uwzględniających zarówno potrzeby kredytobiorców, jak i uzasadnione interesy przedsiębiorców działających na rynku kredytów konsumenckich. Wprowadzenie do Ustawy poprawek w brzmieniu przedstawionym powyżej należy uznać za niezbędne dla zapewnienia stabilności na rynku kredytów konsumenckich i utrzymania rentowności wielu produktów, co przekłada się na możliwość zapewnienia konsumentom dostępu do legalnych źródeł finansowania.

W wyrażeni szcunku
[Signature]